

Фіщенко Оксана Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Економіка підприємства» Донецького національного технічного університету, м. Покровськ.

e-mail: ksen_ya@mail.ru

контактний телефон: (050)5478203.

Тематичний напрям: Модернізація регіональної економічної політики.

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ З УРАХУВАННЯМ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Негативні наслідки кризових явищ в економіці України призвели до значного погіршення її науково-технологічних процесів. Помітно ускладнилось проведення наукових досліджень і розробок, впровадження нових технологій у виробництво. Дотепер попит на результати наукової та науково-технічної діяльності є досить невеликим. Проте, незважаючи на всі наявні труднощі, наша держава поки що не тільки зберігає певний науково-технічний потенціал, але й має можливості для забезпечення його розвитку.

Потрібно підкреслити, що необхідними умовами активізації інноваційних процесів є проведення комплексу заходів, важливе місце серед яких займає система трансфера (передачі) технологій, тобто створення умов для просування наукомістких, інноваційних продуктів як на внутрішній, так і на міжнародний ринки. При цьому одним з основних питань є обґрунтування економічної ефективності операцій трансферу. Даним питанням приділяється увага вітчизняних науковців [1-4]. В той же час не існує єдиного підходу до прийняття рішень про доцільність здійснення передачі прав власності.

Слід зазначити, що вирішення даного питання необхідно здійснювати обов'язково з урахуванням розбіжності інтересів суб'єктів цієї процедури – джерела та реципієнта технології. Тому визначення успішності трансферу технологій потребує деякого уточнення.

Так ефективність створення і комерціалізації нового товару, як і ефективність реалізації інноваційного проекту, виявляється у перевищенні виручки від

реалізації товару над витратами підприємства на його розроблення і впровадження на ринок. Останній показник по своїй суті представляє собою інвестиційні витрати. На стадії обґрунтування доцільності здійснення трансферу є досить важливим правильно оцінити їх величину, беручи до уваги прагнення до мінімізації видатків. Вони є різнорідними за змістом і місцем виникнення. Систематизація цих витрат дає можливість управляти ними, тобто враховувати чинники, що можуть призвести до появи надмірних витрат або втрат, та розробляти заходи з мінімізації їх негативного впливу. Слід зазначити, що патентовласник не завжди має достатньо ресурсних можливостей, щоб використовувати запатентований їм винахід або корисну модель повною мірою. Тому законодавством передбачена можливість передачі права на інтелектуальну власність, зокрема на об'єкти промислової власності. Надаючи дозвіл використовувати винахід третій особі, автор винаходу має від цього комерційну вигоду. Досить розповсюдженим видом передачі права власності є продаж ліцензій. Тому критерії успішності трансферу технологій обов'язково повинні включати економічне обґрунтування придбання ліцензій. Економічний ефект від придбання ліцензії визначається не за один рік, а за весь запланований період виробництва продукції за ліцензією. Це обумовлено тим, що економічні переваги ліцензіата обмежені терміном морального старіння технічних новацій, а також тим, що використання ліцензії пов'язане з платежами, величина яких суттєво змінюється в часі. Це, в свою чергу, призводить до необхідності врахування фактора часу при обґрунтуванні економічної доцільності придбання ліцензії.

Є цілком зрозумілим, що позитивне рішення про придбання ліцензії буде прийняте при невід'ємному значенні цих показників. При наявності альтернативних варіантів перевагу належить віддати об'єкту, який забезпечить досягнення максимальної величини економічного ефекту.

При оцінці успішності трансферу з позиції ліцензіара необхідно обґрунтувати економічну доцільність продажу ліцензії. Це полягає у

розрахунку можливої виручки або чистого прибутку від продажу ліцензії. Величина виручки залежить від рівня попиту на ліцензію даного ліцензіара. Оскільки до початку переговорів ціна ліцензії невідома, її визначають орієнтовно. Це, в свою чергу, характеризує ситуацію, як невизначену, і може спричинити вплив на точність кінцевих розрахунків. В умовах нестабільного середовища господарювання доцільно оцінити надійність проекту – гарантію того, що позичальник може повернути позику. Також на цьому етапі оцінюється сумірність витрат на проект і результатів його реалізації.

Визначення показників на основ зазначених підходів дозволяє комплексно оцінити успішність здійснення трансферу технології, обґрунтувати його економічну доцільність з урахуванням наведених критеріїв. Це сприятиме підвищенню точності і достовірності планових розрахунків, що в свою чергу спричинятиме вплив на формування мотиву у суб'єктів трансферу.

Список використаних джерел

1. Денисюк В. А. Стан та перспективи розвитку передачі (трансферу) технологій в Україні // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. — Львів, 2000. — Вип.16. — С.370–377.
2. Денисюк В. А. Щодо регулювання трансферу технологій // Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми. — Львів, 2008. — Ч.2. — С.382–388.
3. Іжевський П. Г. Вплив та врахування трансакційних витрат при виборі організаційної форми трансферу технологій // Наукові праці. — Донецьк, 2004. — Вип.69: Сер.: Економічна. — С.198–203.
4. Наumenко А. О. Деякі аспекти трансферу технологій як конфліктної ситуації у ринкових відносинах // Конфлікти в суспільстві: діагностика і профілактика. — К.; Чернівці, 2005. — С.320–324